

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (neljäs jaosto)

28 päivänä helmikuuta 2013*

Tuomion T-234/11 P uudelleenkäsittely — Kumoamiskanne — Tutkittavaksi ottaminen — Kanteen nostamisen määräaika — Määräaikaa ei ole vahvistettu unionin oikeuden säännöksessä tai määräyksessä — Kohtuullisen ajan käsite — Tulkinta — Unionin tuomioistuinten velvollisuus ottaa huomioon kuhunkin asiaan liittyvät olosuhteet — Oikeus tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin — Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 artikla — Unionin oikeuden johdonmukaisuuden vahingoittaminen

Asiassa C-334/12 RX-II,

jossa on kyse unionin yleisen tuomioistuimen asiassa T-234/11 P, Arango Jaramillo ym. vastaan EIP, 19.6.2012 antaman tuomion SEUT 256 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan mukaisesta uudelleenkäsittelystä asiassa

Oscar Orlando Arango Jaramillo, kotipaikka Luxemburg (Luxemburg),

María Esther Badiola, kotipaikka Luxemburg,

Marcella Bellucci, kotipaikka Luxemburg,

Stefan Bidiuc, kotipaikka Grevenmacher (Luxemburg),

Raffaella Calvi, kotipaikka Schuttrange (Luxemburg),

Maria José Cerrato, kotipaikka Luxemburg,

Sara Confortola, kotipaikka Verona (Italia),

Carlos D'Anglade, kotipaikka Luxemburg,

Nuno da Fonseca Pestana Ascenso Pires, kotipaikka Luxemburg,

Andrew Davie, kotipaikka Medernach (Luxemburg),

Marta de Sousa e Costa Correia, kotipaikka Itzig (Luxemburg),

Nausica Di Rienzo, kotipaikka Luxemburg,

José Manuel Fernandez Riveiro, kotipaikka Sandweiler (Luxemburg),

Eric Gällstad, kotipaikka Rameldange (Luxemburg),

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

Andres Gavira Etzel, kotipaikka Luxemburg,
Igor Greindl, kotipaikka Canach (Luxemburg),
José Doramas Jorge Calderón, kotipaikka Luxemburg,
Monica Lledó Moreno, kotipaikka Sandweiler,
Antonio Lorenzo Ucha, kotipaikka Luxemburg,
Juan Antonio Magaña-Campos, kotipaikka Luxemburg,
Petia Manolova, kotipaikka Bereldange (Luxemburg),
Ferran Minguella Minguella, kotipaikka Gonderange (Luxemburg),
Barbara Mulder-Bahovec, kotipaikka Luxemburg,
István Papp, kotipaikka Luxemburg,
Stephen Richards, kotipaikka Blaschette (Luxemburg),
Lourdes Rodriguez Castellanos, kotipaikka Sandweiler,
Daniela Sacchi, kotipaikka Mondorf-les-Bains (Luxemburg),
Maria Teresa Sousa Coutinho da Silveira Ramos, kotipaikka Almargem do Bispo (Portugali),
Isabelle Stoffel, kotipaikka Mondorf-les-Bains,
Fernando Torija, kotipaikka Luxemburg,
María del Pilar Vargas Casasola, kotipaikka Luxemburg,
Carolina Vento Sánchez, kotipaikka Luxemburg,
Pé Verhoeven, kotipaikka Bryssel (Belgia),
Sabina Zajc, kotipaikka Contern (Luxemburg), ja
Peter Zajc, kotipaikka Contern,

vastaan

Euroopan investointipankki (EIP),

UNIONIN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja L. Bay Larsen (esittelevä tuomari) sekä tuomarit J. Malenovský, U. Löhmus, M. Safjan ja A. Prechal,

julkisasiamies: P. Mengozzi,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Arango Jaramillo ja 34 muuta Euroopan investointipankin (EIP) toimihenkilöä, edustajanaan avocat B. Cortese,
- Euroopan investointipankki, asiamiehinään C. Gómez de la Cruz ja T. Gilliams,
- Portugalin hallitus, asiamiehenään L. Inez Fernandes,
- Euroopan komissio, asiamiehinään J. Currall, H. Kraemer ja D. Martin,

ottaen huomioon Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 62 a artiklan ja 62 b artiklan ensimmäisen kohdan,

kuultuaan julkisasiamiestä,

on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Tässä oikeudenkäynnissä käsitellään uudelleen unionin yleisen tuomioistuimen (muutoksenhakujaosto) asiassa T-234/11 P, Arango Jaramillo ym. vastaan EIP, 19.6.2012 antamaa tuomiota (ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa; jäljempänä 19.6.2012 annettu tuomio), jolla tuomioistuin hylkäsi Arango Jaramillon ja 34 muun Euroopan investointipankin (EIP) toimihenkilön (jäljempänä asianomaiset toimihenkilöt) tekemän valituksen Euroopan unionin virkamiestuomioistuimen asiassa F-34/10, Arango Jaramillo ym. vastaan EIP, 4.2.2011 antamasta määräyksestä (ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa; jäljempänä 4.2.2011 annettu määräys), jolla jätettiin tutkimatta liian myöhään nostettuna heidän kanteensa, jossa he vaativat yhtäältä, että heidän helmikuun 2010 palkkalaskelmansa on kumottava siltä osin kuin niistä ilmenevät EIP:n päätökset korottaa heidän eläkemaksujaan, ja toisaalta, että EIP on velvoitettava maksamaan heille vahingonkorvausta.
- 2 Uudelleenkäsittelyn kohteena on kysymys siitä, vahingoittaako 19.6.2012 annettu tuomio unionin oikeuden yhtenäisyyttä tai johdonmukaisuutta sen vuoksi, että unionin yleinen tuomioistuin on muutoksentuomioistuimena kyseisessä tuomiossa tulkinnut ”kohtuullisen ajan” käsitettä sellaisen kumoamiskanteen nostamisen yhteydessä, jonka Euroopan investointipankin toimihenkilöt ovat nostaneet kyseisen elimen antamasta heille vastaisesta toimesta, siten, että se tarkoittaa aikaa, jonka ylittäminen merkitsee automaattisesti kanteen myöhästymistä ja näin ollen sen tutkimatta jättämistä ilman, että unionin tuomioistuinten olisi otettava huomioon asiaan liittyviä erityisiä olosuhteita, sekä kysymys siitä, voiko tämä käsitteen tulkinta loukata Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) 47 artiklassa vahvistettua oikeutta tehokkaiseen oikeussuojakeinoihin.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Euroopan unionin virkamiesten henkilöstösäännöt

- 3 Euroopan yhteisöjen virkamiehiin sovellettavien henkilöstösääntöjen ja näiden yhteisöjen muuta henkilöstöä koskevien palvelussuhteen ehtojen vahvistamisesta ja komission virkamiehiin väliaikaisesti sovellettavista erityistoimenpiteistä 29.2.1968 annetulla neuvoston asetuksella (ETY, Euratom,

EHTY) N:o 259/68 (EYVL L 56, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 22.3.2004 annetulla neuvoston asetuksella (EY, Euratom) N:o 723/2004 (EUVL L 124, s. 1), vahvistettujen Euroopan unionin virkamiesten henkilöstösääntöjen (jäljempänä henkilöstösäännöt) 91 artiklassa säädetään seuraavaa:

”[Euroopan unionin] tuomioistuimella on toimivalta ratkaista kaikki yhteisöjen ja henkilöstösäännöissä tarkoitettujen henkilön väliset riidat, jotka koskevat sellaisen toimenpiteen laillisuutta, joka [on 90 artiklan 2 kohdassa tarkoitettulla tavalla tälle henkilölle vastainen]. – –

2. Kanne otetaan [Euroopan unionin] tuomioistuimeen käsiteltäväksi vain, jos:

- nimittävälle viranomaiselle on toimitettu 90 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu valitus sille säädetyssä määräajassa, ja
- tämä valitus on nimenomaisesti tai hiljaisesti hylätty.

3. Edellä 2 kohdassa tarkoitettu kanne on tehtävä kolmen kuukauden kuluessa. – –”

- 4 Virkamiestuomioistuimen työjärjestyksen 100 artiklan 3 kohdan mukaan kyseistä kolmen kuukauden prosessuaalista määräaika pidennetään pitkien etäisyyksien vuoksi kymmenellä päivällä.

EIP:n henkilöstösäännöt

- 5 EIP:n hallintoneuvosto antoi 20.4.1960 EIP:n henkilöstösäännöt, joihin on sittemmin tehty lukuisia muutoksia. Oikeussuojakeinoja koskevassa henkilöstösääntöjen 41 artiklassa todetaan unionin tuomioistuinten olevan toimivaltaisia käsittelemään EIP:n ja sen toimihenkilöiden välisiä riitoja koskevia kanteita, mutta siinä ei täsmennetä määräaika näiden kanteiden nostamiselle.

Uudelleenkäsittelyn tausta

Asian tosiseikat

- 6 Asianomaiset toimihenkilöt ovat EIP:n palveluksessa.
- 7 EIP:n toimihenkilöiden jäsenten palkkalaskelmia ei enää 1.1.2007 lähtien ole laadittu perinteiseen tapaan paperisena vaan ne laaditaan elektronisesti. Nykyisin palkkalaskelmat toimitetaan joka kuukausi EIP:n Peoplesoft-nimiseen tietojärjestelmään, ja toimihenkilöt voivat siten tutustua niihin työtietokoneillaan.
- 8 Helmikuun 2010 palkkalaskelmat syötettiin Peoplesoft-tietojärjestelmään lauantaina 13.2.2010. Näistä palkkalaskelmista ilmeni eläkemaksujen korotus verrattuna tammikuun 2010 palkkalaskelmiin; tämä korotus johtui EIP:n päätöksistä, jotka oli tehty EIP:n toimihenkilöiden eläkejärjestelmän uudistuksen yhteydessä.

4.2.2011 annettu määräys

- 9 Kuten 4.2.2011 annetun määräyksen 15 ja 16 kohdasta käy ilmi, virkamiestuomioistuin katsoi, että kun otetaan huomioon yhtäältä, että asianomaiset toimihenkilöt olivat saaneet helmikuun 2010 palkkalaskelmiensa sisällöstä tiedon vasta maanantaina 15.2.2010, ja toisaalta pitkien etäisyyksien vuoksi kymmenellä päivällä pidennetty määräaika, kyseisten toimihenkilöiden määräaika kanteen nostamiselle päättyi tiistaina 25.5.2010.

- 10 Kyseisen määräyksen 17 kohdan mukaan asianomaisten toimihenkilöiden kannekirjelmä saapui virkamiestuomioistuimen kirjaamoon sähköisesti kuitenkin vasta tiistain 25.5. ja keskiviikon 26.5.2010 välisenä yönä, tarkemmin 26.5.2010 klo 00.00.
- 11 Asianomaiset toimihenkilöt vaativat kanteessaan yhtäältä heidän helmikuun 2010 palkkalaskelmiensa kumoamista ja toisaalta EIP:n velvoittamista maksamaan yksi euro symbolisena korvauksena heille aiheutuneesta henkisestä kärsimyksestä.
- 12 EIP vaati virkamiestuomioistuimen työjärjestyksen 78 artiklan nojalla virkamiestuomioistuimen kirjaamoon toimittamallaan erillisellä asiakirjalla virkamiestuomioistuinta lausumaan kanteen tutkimatta jättämisestä itse pääasiaa käsittelemättä.
- 13 Virkamiestuomioistuin jätti 4.2.2011 tekemällään määräyksellä kanteen tutkimatta. Se totesi pääosin, että koska kanteen nostamisen määräaika oli päättynyt 25.5.2010, asianomaisten toimihenkilöiden kanne, joka saapui virkamiestuomioistuimen kirjaamoon sähköisesti vasta 26.5.2010 klo 00.00, oli myöhästynyt, ja näin ollen se oli jätettävä tutkimatta. Se hylkäsi toimihenkilöiden väitteet yhtäältä siitä, että heidän oikeuttaan tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin oli loukattu, ja toisaalta siitä, että kyseessä olivat ennalta arvaamattomat seikat tai ylivoimainen este.

19.6.2012 annettu tuomio

- 14 Unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi asianomaisten toimihenkilöiden tekemän valituksen 19.6.2012 antamallaan tuomiolla ja pysytti näin 4.2.2011 annetun määräyksen.
- 15 Unionin yleinen tuomioistuin käsitteli 19.6.2012 antamansa tuomion 22–25 kohdassa pääosin oikeuskäytäntöä, jonka mukaan on niin, että koska EIP:n ja sen toimihenkilöiden välisiä riitoja koskevien kanteiden nostamiselle ei ole säädetty mitään määräaika, tällaiset kanteet on nostettava ”kohtuullisessa ajassa”, mikä on arvioitava asiaan liittyvien olosuhteiden perusteella. Unionin yleinen tuomioistuin katsoi tuomion 26 kohdassa, että henkilöstösääntöjen 91 artiklan 3 kohdassa unionin toimielinten ja niiden virkamiesten tai muun henkilöstön välisiä riitoja varten säädetty kolmen kuukauden määräaika on ”asianmukainen vertailukohta”, koska tällaiset riidat muistuttavat luonteeltaan EIP:n ja sen toimihenkilöiden välisiä riitoja, jotka koskevat EIP:n tekemiä näille henkilöille vastaisia toimia, joiden kumoamista nämä vaativat, ja katsoi tuomion 27 kohdassa tiettyjen aikaisempien tuomioidensa perusteella, että kolmen kuukauden määräaika on ”lähtökohtaisesti” pidettävänä kohtuullisena.
- 16 Mainitun 19.6.2012 annetun tuomion 27 kohdassa unionin yleinen tuomioistuin päätteli tästä, että ”a contrario – – on lähtökohtaisesti katsottava, että kannetta, jonka EIP:n toimihenkilö on nostanut kolmen kuukauden määräajan, jota on pidennetty kymmenellä päivällä pitkien etäisyyksien vuoksi, päättymisen jälkeen, ei ole nostettu kohtuullisessa ajassa”. Kyseinen tuomioistuin lisäsi, että tällainen a contrario -tulkinta voidaan hyväksyä, ”koska vain preklusiivisia määräaikoja koskevien menettelysääntöjen tiukka soveltaminen vastaa oikeusvarmuuden vaatimusta sekä tarvetta välttää oikeudenhoidossa kaikkea syrjintää ja mielivaltaista kohtelua”.
- 17 Unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi kyseisen tuomion 30 kohdassa asianomaisten toimihenkilöiden väitteet, joiden mukaan virkamiestuomioistuin korvasi kohtuullisen ajan noudattamisen periaatteen – joka on itsessään joustava ja mahdollistaa asiassa kyseessä olevien etujen tosiasiallisen vertailun – täsmällisellä, tiukasti sovellettavalla ja yleisellä kolmen kuukauden määräajalla. Se katsoi erityisesti, että virkamiestuomioistuin oli ainoastaan soveltanut ”oikeussääntöä, joka – – seuraa selvästi ja täsmällisesti [19.6.2012 annetun tuomion 27 kohdassa mainitun unionin yleisen tuomioistuimen] oikeuskäytännön a contrario -tulkinnasta”; säännössä sovelletaan erityisesti kohtuullisen ajan noudattamisen periaatetta EIP:n ja sen henkilöstön välisissä riidoissa, jotka ovat hyvin samankaltaisia kuin unionin ja sen virkamiesten ja muun henkilöstön väliset riidat. Unionin yleinen tuomioistuin lisäsi, että ”kyseinen

sääntö, joka perustuu yleiselle olettamalle, jonka mukaan kolmen kuukauden määräaika lähtökohtaisesti riittää siihen, että EIP:n toimihenkilöt voivat arvioida heille vastaisten EIP:n toimien laillisuuden ja tarvittaessa valmistella kanteensa, ei edellytä, että sitä soveltavien unionin tuomioistuinten olisi otettava huomioon kunkin yksittäisen tapauksen olosuhteet ja erityisesti vertailtava tosiasiallisesti asiassa kyseessä olevia etuja”.

- 18 Unionin yleinen tuomioistuin viittasi 19.6.2012 antamansa tuomion 33–35 kohdassa tähän kanteen nostamisen määräajan määrittämistä koskevaan päättelyyn jättääkseen ottamatta huomioon sen, että sähkökatkon väitettiin viivästyttäneen kannekirjelmän lähettämistä, sen, että EIP ei ollut täyttänyt täsmällisten määräaikojen vahvistamista koskevaa sääntelyvastuutaan, sekä eräät muut käsiteltävään asiaan liittyvät erityiset olosuhteet, joihin asianomaiset toimihenkilöt ovat vedonneet.
- 19 Unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi kyseisen tuomion 42 ja 43 kohdassa myös asianomaisten toimihenkilöiden väitteet siitä, että suhteellisuusperiaatetta ja oikeutta tehokkasiin oikeussuojakeinoihin on loukattu.
- 20 Kyseinen tuomioistuin hylkäsi lopuksi 19.6.2012 antamansa tuomion 51–58 kohdassa asianomaisten toimihenkilöiden väitteet, jotka koskivat virkamiestuomioistuimen kieltäytymistä luonnehtimasta heidän kanteensa myöhästyneeseen nostamiseen johtaneita olosuhteita ennalta arvaamattomiksi seikoiksi tai ylivoimaiseksi esteeksi. Unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi samoin saman tuomion 59–66 kohdassa kyseisten toimihenkilöiden väitteen siitä, että ennalta arvaamattomien seikkojen tai ylivoimaisen esteen olemassaoloa koskevat todisteet oli otettu huomioon vääristyneellä tavalla.

Asian käsittelyn vaiheet unionin tuomioistuimessa

- 21 Ensimmäisen julkisasiamiehen ehdotettua 19.6.2012 annetun tuomion uudelleenkäsittelyä unionin tuomioistuimen työjärjestyksen, sellaisena kuin se oli voimassa ehdotuksen esittämisajankohtana, 123 b artiklassa määrätty erityisjaosto totesi asiassa C-334/12 RX, uudelleenkäsittely Arango Jaramillo ym. vastaan EIP, 12.7.2012 tekemässään päätöksessä, että tuomio käsitellään uudelleen sen selvittämiseksi, vahingoittaako se unionin oikeuden yhtenäisyyttä tai johdonmukaisuutta.
- 22 Mainitussa 12.7.2012 tehdyssä päätöksessä yksilöidään uudelleenkäsittelyn kohteen osalta kaksi tarkempaa syytä uudelleenkäsittelyn perusteeksi. Ensinnäkin on selvitettävä, onko unionin yleinen tuomioistuin, kun se on katsonut virkamiestuomioistuimen tavoin, että unionin tuomioistuinten arvioidessa sen ajan kohtuullisuutta, jossa EIP:n toimihenkilöt ovat nostaneet kumoamiskanteen EIP:n antamasta heille vastaisesta toimesta, niillä ei ole velvollisuutta ottaa huomioon kuhunkin yksittäiseen tapaukseen liittyviä erityisiä olosuhteita, päätenyt tulkintaan, joka on yhteensopiva sen unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön kanssa, jonka mukaan sellaisen määräajan, jota ei ole määritetty unionin primaarioikeudessa tai johdetussa oikeudessa, kohtuullisuutta on arvioitava kunkin asian olosuhteiden perusteella.
- 23 Toiseksi on selvitettävä, voiko unionin yleisen tuomioistuimen tulkinta, jonka mukaan kanteen nostamisen sellaisen määräajan, jota ei ole määritetty unionin primaarioikeudessa tai johdetussa oikeudessa, ylittäminen johtaa oikeuksien menettämiseen, loukata perusoikeuskirjan 47 artiklassa vahvistettua oikeutta tehokkasiin oikeussuojakeinoihin.
- 24 Mikäli olisi todettava, että 19.6.2012 annettua tuomiota rasittaa oikeudellinen virhe, olisi tutkittava, vahingoittaako kyseinen tuomio unionin oikeuden yhtenäisyyttä tai johdonmukaisuutta, ja tarvittaessa, miltä osin se vahingoittaa näitä.

Uudelleenkäsittelyn kohteena olevien kysymysten tarkastelu

- 25 On aluksi todettava, että missään unionin säännöksessä tai määräyksessä ei vahvisteta määräaikaa, jonka kuluessa EIP:n toimihenkilön on nostettava kumoamiskanne EIP:n antamasta hänelle vastaisesta toimesta.
- 26 On lisäksi todettava, että unionin yleinen tuomioistuin – lausuttuaan ensin 19.6.2012 antamansa tuomion 22–25 kohdassa, että kysymys siitä, onko kumoamiskanne nostettu ”kohtuullisessa ajassa”, edellyttää kaikkien asiaan liittyvien olosuhteiden huomioon ottamista – jätti asianomaisten toimihenkilöiden kanteen myöhästyneenä tutkimatta ilman, että se olisi ottanut huomioon asiaan liittyviä olosuhteita.
- 27 Näin päättäessään unionin yleinen tuomioistuin on myös poikennut unionin tuomioistuimen ”kohtuullisen ajan” käsitettä koskevasta oikeuskäytännöstä, johon se kuitenkin viittaa 19.6.2012 annetun tuomion 25 kohdassa.
- 28 Kyseisestä oikeuskäytännöstä seuraa, että kun menettelyn kesto ei ole vahvistettu unionin oikeuden säännöksessä tai määräyksessä, toimielimen kyseisen toimen antamiseen käyttämän ajan kohtuullisuutta on arvioitava kunkin asian olosuhteiden perusteella niin, että huomioon otetaan erityisesti oikeusriidan merkitys asianosaiselle, asian monimutkaisuus sekä se, miten asianomaiset ovat toimineet (ks. vastaavasti yhdistetyt asiat C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P-C-252/99 P ja C-254/99 P, Limburgse Vinyl Maatschappij ym. v. komissio, tuomio 15.10.2002, Kok., s. I-8375, 187 kohta).
- 29 Yhteisöjen tuomioistuin on kyseisen tuomion 192 kohdassa todennut, että ajan kohtuullisuutta ei voida määritellä tarkan abstraktisesti määritellyn enimmäiskeston avulla, vaan sitä on kussakin tapauksessa arvioitava kyseisen tapauksen olosuhteiden perusteella.
- 30 Unionin tuomioistuin on sittemmin vahvistanut tämän unionin toimielinten ja elinten velvollisuuden hallinnollisissa menettelyissä noudattaa kohtuullista aikaa, jota ei voida määritellä tarkan abstraktisesti määritellyn enimmäiskeston avulla (ks. mm. asia C-293/05, komissio v. Italia, tuomio 30.11.2006, 25 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja asia C-321/09 P, Kreikka v. komissio, tuomio 7.4.2011, 33 ja 34 kohta).
- 31 Tämä ”kohtuullisen ajan” käsitteen tulkinta ei ole, toisin kuin EIP ja Euroopan komissio väittävät kirjallisissa huomautuksissaan, pätevä ainoastaan silloin, kun kyse on sellaisen hallinnollisen menettelyn tai tuomioistuimenmenettelyn keston kohtuullisuuden määrittelystä, jota ei koske unionin oikeussäännössä vahvistettu pakottava määräaika.
- 32 Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä käy ilmi, että edellä 28–30 kohdassa mainitussa oikeuskäytännössä sovellettu lähestymistapa on sovellettavissa myös kysymykseen, joka vaikuttaa suoraan kanteen tutkittavaksi ottamiseen, eli siihen, missä ajassa asianomaisen on pyydettävä asianomaiselta toimielimeltä sellaisen toimen koko teksti, jota ei ole julkaistu eikä annettu hänelle tiedoksi, jotta hän saisi siitä täsmälliset tiedot voidakseen vaatia sen kumoamista (ks. asia C-626/10 P, Agapiou Joséphidès v. komissio ja EACEA, määräys 10.11.2011, 127, 128, 130 ja 131 kohta). Oikeuskäytännössä on vastaavasti asetettu unionin tuomioistuimissa aiheutuneiden kulujen korvaamista koskevien vaatimusten tutkittavaksi ottamisen edellytykseksi se, että noudatetaan kohtuullista aikaa sen tuomion antamisen, jossa kulujen jakamisesta määrättiin, ja riidan toiselle asianosaiselle esitetyn kulujen korvaamista koskevan vaatimuksen tekemisen välillä (ks. asia 126/76 DEP, Diez v. komissio, määräys 21.6.1979, Kok., s. 2131, 1 kohta).
- 33 Edellä esitetystä seuraa, että vaikka edellä 28 ja 30 kohdassa mainittu unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö liittyy kysymykseen hallinnollisen menettelyn keston kohtuullisuudesta silloin, kun missään unionin oikeuden säännöksessä tai määräyksessä ei aseteta tällaiselle menettelylle täsmällistä

- määräaika, ”kohtuullisen ajan” käsitettä on kuitenkin sovellettava samalla tavalla silloin, kun kyse on kanteesta tai vaatimuksesta, jonka osalta missään unionin oikeuden säännöksessä tai määräyksessä ei ole vahvistettu määräaika, jonka kuluessa kanne tai vaatimus on esitettävä. Unionin tuomioistuinten on molemmissa tapauksissa otettava huomioon asiaan liittyvät olosuhteet.
- 34 Unionin yleinen tuomioistuin on lisäksi soveltanut oikeuskäytännössään, joka edelsi 19.6.2012 annettua tuomiota, tätä tulkintaa, joka varmistaa, että sovelletaan johdonmukaisesti ”kohtuullisen ajan” käsitettä, johon unionin tuomioistuimet nojautuvat erilaisissa tilanteissa.
- 35 Niinpä unionin yleinen tuomioistuin totesi asiassa T-157/09 P, Marcuccio vastaan komissio, 15.9.2010 antamansa määräyksen (ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa), jonka uudelleenkäsittelyä unionin tuomioistuin ei pitänyt aiheellisena (ks. asia C-478/10 RX, uudelleenkäsittely Marcuccio v. komissio, päätös 27.10.2010), 47 kohdassa, että kun sovellettavassa säännöstössä ei ole vahvistettu määräaika sellaisen vahingonkorvausvaatimuksen esittämiseksi, joka koskee virkamiehen ja sen toimielimen välistä palvelussuhdetta, jossa hän työskentelee, vaatimus on esitettävä ”kohtuullisessa ajassa”, joka määritetään asiaan liittyvien olosuhteiden perusteella.
- 36 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi lisäksi asiassa T-192/99, Dunnett ym. vastaan EIP, 6.3.2001 antamassaan tuomiossa (Kok., s. II-813) vasta asiaan liittyvien olosuhteiden tarkastelun päätteeksi 58 kohdassa, että ”kun asiaa verrataan [virkamiesten] henkilöstösääntöjen 90 ja 91 artiklassa säädettyihin määräaikoihin, voidaan todeta, että kantajat ovat nostaneet kanteensa kohtuullisessa ajassa” (ks. Euroopan keskuspankin (EKP) ja sen toimihenkilöiden välisistä riidoista asia T-20/01, Cerafogli ym. v. EKP, määräys 11.12.2001, Kok. H., s. I-A-235 ja II-1075, 63 kohta).
- 37 Samoin asiassa T-275/02 R, D vastaan EIP, 6.12.2002 annetussa määräyksessä (Kok. H., s. I-A-259 ja II-1295) ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin presidentti – katsottuaan kyseisen määräyksen 33 kohdassa, että kolmen kuukauden aikaa on lähtökohtaisesti pidettävä kohtuullisena EIP:n päätöksiä koskevien kumoamiskanteiden nostamista varten, ja todettuaan kyseisen määräyksen 38 kohdassa, että käsiteltävänä olleessa asiassa kanne oli nostettu viisi kuukautta riidanalaisen päätöksen antamisen jälkeen – päätteli kanteen olleen myöhässä nostettu vasta sellaisen tarkastelun jälkeen, jonka perusteella hän totesi kyseisen määräyksen 39 kohdassa, ettei kantaja ollut vedonnut mihinkään erityiseen olosuhteeseen, joka voisi oikeuttaa kyseisen kolmen kuukauden ajan ylittämisen ja olla vastapainona oikeusvarmuuden tarpeelle.
- 38 On täsmennettävä, että edellä 33 ja 34 kohdassa mainitun ”kohtuullisen ajan” käsitteen tulkinta ei edellytä, toisin kuin EIP esittää kirjallisissa huomautuksissaan, että kyseisen elimen antamien toimien laillisuus voitaisiin kyseenalaistaa rajattomasti, koska tämän käsitteen soveltamisella unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaisesti pyritään nimenomaan sulkemaan pois se, että unionin tuomioistuimet ryhtyisivät tutkimaan sellaisen kanteen perusteltavuutta, joka on nostettu ajassa, jota pidetään kohtuuttomana.
- 39 Tätä tulkintaa ei myöskään, toisin kuin EIP väittää kirjallisissa huomautuksissaan, voi horjuttaa asiassa C-70/88, parlamentti vastaan neuvosto, 22.5.1990 annettu tuomio (Kok., s. I-2041, Kok. Ep. X, s. 443), jossa yhteisöjen tuomioistuin myönsi – vaikka Euroopan parlamentilla ei ollut oikeutta nostaa kumoamiskannetta ETY:n perustamissopimuksen 173 artiklan (josta on tullut EY 173 artikla, josta puolestaan on muutettuna tullut EY 230 artikla) nojalla –, että parlamentilla oli oikeus saattaa sen käsiteltäväksi tällainen kumoamiskanne. Mainitussa asiassa kyseisessä artiklassa vahvistettu kahden kuukauden määräaika koski väistämättä yhtä sitovasti sekä parlamenttia että muita siinä tarkoitettuja toimielimiä. Sen sijaan käsiteltävässä asiassa, jossa EIP:n henkilöstösääntöjen 41 artiklassa ei vahvisteta kanteen nostamisen määräaika vaan ainoastaan ilmaistaan unionin tuomioistuinten toimivalta käsitellä EIP:n ja sen toimihenkilöiden väliset riidat, unionin tuomioistuimen on kyseisten henkilöstösääntöjen tästä vaietetusta sovellettava kohtuullisen ajan käsitettä. Tätä käsitettä, jossa edellytetään kaikkien asiaan liittyvien olosuhteiden huomioon ottamista, ei voida siis ymmärtää erityiseksi preklusiiviseksi määräajaksi. Näin ollen virkamiehiin sovellettavien henkilöstösääntöjen 91 artiklan 3 kohdassa

vahvistettua kolmen kuukauden määräaikaa ei voida analogisesti soveltaa preklusiivisena määräaikana EIP:n toimihenkilöihin nähden silloin, kun he nostavat kumoamiskanteen viimeksi mainitun antamasta heille vastaisesta toimesta.

- 40 Lopulta siltä osin kuin kyse on siitä, onko unionin yleinen tuomioistuin loukannut oikeutta tehokkaisuuteen oikeussuojakeinoihin, kun se on liittännyt asianomaisten toimihenkilöiden kanteen nostamiseen käytettävissä olevan kohtuullisen ajan ylittämiseen preklusiovaikutuksen, on palautettava mieleen, että tehokkaan oikeussuojan periaate on eräs unionin oikeuden yleisistä periaatteista, ja se on nykyisin ilmaistu perusoikeuskirjan 47 artiklassa (ks. asia C-389/10 P, KME Germany ym. v. komissio, tuomio 8.12.2011, Kok., s. I-13125, 119 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 41 Tältä osin perusoikeuskirjan 47 artiklan ensimmäisessä kohdassa määrätään, että jokaisella, jonka unionin oikeudessa taattu oikeuksia ja vapauksia on loukattu, on oltava tässä artiklassa määrättyjen edellytysten mukaisesti käytettävissään tehokkaat oikeussuojakeinot tuomioistuimessa. Artiklan toisen kohdan mukaan jokaisella on oikeus kohtuullisen ajan kuluessa oikeudenmukaiseen ja julkiseen oikeudenkäyntiin riippumattomassa ja puolueettomassa tuomioistuimessa, joka on etukäteen lailla perustettu.
- 42 Tähän artiklaan liittyvien selitysten mukaan, jotka on SEU 6 artiklan 1 kohdan kolmannen alakohdan ja perusoikeuskirjan 52 artiklan 7 kohdan mukaan otettava huomioon sen tulkinnassa, perusoikeuskirjan 47 artiklan ensimmäinen kohta perustuu Roomassa 4.11.1950 allekirjoitetun ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen (jäljempänä Euroopan ihmisoikeussopimus) 13 artiklaan, ja 47 artiklan toinen kohta vastaa Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kappaletta.
- 43 Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kappaletta tulkintaa koskevasta oikeuskäytännöstä, johon perusoikeuskirjan 52 artiklan 3 kohdan mukaan on tukeuduttava, seuraa, että oikeus tuomioistuimeen ei ole ehdoton. Tämän oikeuden käyttämiseen liittyy rajoituksia muun muassa kanteen tutkittavaksi ottamisen edellytysten osalta. Vaikka asianomaisten on varauduttava siihen, että näitä sääntöjä sovelletaan, niiden soveltamisen ei kuitenkaan pidä estää yksityisiä turvautumasta käytettävissä olevaan oikeussuojakeinoon (ks. vastaavasti asia Anastasakis v. Kreikka, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 6.12.2011, valitus nro 41959/08, 24 kohta, ei vielä julkaistu kokoelmassa Recueil des arrêts et décisions).
- 44 Käsiteltävässä asiassa, jossa aikaa, jossa EIP:n toimihenkilöiden on nostettava kanne heille vastaisista toimista, ei ole etukäteen vahvistettu unionin oikeussäännössä eikä rajoitettu perusoikeuskirjan 52 artiklan 1 kohdan mukaisesti, on riidatonta, että asianomaisilla toimihenkilöillä oli unionin tuomioistuimen ”kohtuullisen ajan” käsitteen soveltamista koskevan oikeuskäytännön valossa oikeus odottaa ei suinkaan sitä, että unionin yleinen tuomioistuin soveltaa heidän kanteeseensa etukäteen vahvistettua preklusiivista määräaikaa, vaan sitä, että se vain soveltaa tätä unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöä ratkaistakseen, onko kanne otettava tutkittavaksi.
- 45 Tämä kohtuullisen ajan käsitteen vääristyminen on aiheuttanut sen, että asianomaisten toimihenkilöiden on mahdotonta puolustaa palkkaansa liittyviä oikeuksiaan käyttämällä perusoikeuskirjan 47 artiklassa määrätty edellytykset täyttävää tehokasta oikeussuojakeinoja tuomioistuimessa.
- 46 Edellä esitetyn perusteella on katsottava, että unionin yleinen tuomioistuin on tulkinnut virheellisesti ”kohtuullisen ajan” käsitettä sellaisena, kuin se seuraa edellä 28–30 ja 32 kohdassa mainitusta oikeuskäytännöstä, ja siis ottanut kohtuullisen ajan käsitteen keskeisen sisällön huomioon vääristyneellä tavalla, kun se on käsiteltävässä asiassa katsonut, että oli sovellettava ”oikeussääntöä”, jonka tiukka soveltaminen johtaa ratkaisuun, joka on vastoin sen omasta oikeuskäytännöstä ilmenevää ratkaisua.

Unionin oikeuden yhtenäisyyden tai johdonmukaisuuden vahingoittaminen

- 47 Kun unionin yleinen tuomioistuin on 19.6.2012 antamassaan tuomiossa katsonut, että kanteen nostamisen sellainen määräaika, jota ei ole määritetty unionin primaarioikeudessa tai johdetussa oikeudessa – kuten se, jota sovelletaan EIP:n toimihenkilöiden EIP:n antamien heille vastaisten toimien kumoamiseksi nostamaan kanteeseen –, on kolmen kuukauden määräaika, jonka ylittäminen merkitsee automaattisesti sitä, että kanteen katsotaan myöhästyneen ja että se on näin ollen jätettävä tutkimatta, se on tehnyt tulkinnan, joka on yhteensopimaton unionin tuomioistuimen sen oikeuskäytännön kanssa, jonka mukaan tällaisen määräajan kohtuullisuutta on arvioitava kuhunkin asiaan liittyvien olosuhteiden perusteella.
- 48 Tämän vuoksi on tutkittava, vahingoittaako 19.6.2012 annettu tuomio unionin oikeuden yhtenäisyyttä tai johdonmukaisuutta, ja tarvittaessa, miltä osin se vahingoittaa näitä.
- 49 Tältä osin on tarkasteltava neljää seuraavaa näkökulmaa.
- 50 Ensiksi 19.6.2012 annettu tuomio on unionin yleisen tuomioistuimen ensimmäinen ratkaisu, jossa se hylkää sellaisesta virkamiestuomioistuimen määräyksestä tehdyn valituksen, jossa jätettiin myöhästymisen vuoksi tutkimatta kumoamiskanne, joka oli nostettu määräajan päättymisen jälkeen, ilman että kaikkia asiaan liittyviä olosuhteita otettiin huomioon. Se saattaa siten muodostua tulevien oikeudenkäyntiasioiden kannalta ennakkotapaukseksi (ks. analogisesti asia C-197/09 RX-II, uudelleen käsittely M v. lääkevirasto, tuomio 17.12.2009, Kok., s. I-12033, 62 kohta).
- 51 Unionin yleinen tuomioistuin on toiseksi ”kohtuullisen ajan” käsitteen osalta poikennut unionin tuomioistuimen vakiintuneesta oikeuskäytännöstä, sellaisena kuin se on tuotu esille edellä erityisesti 28–30 ja 32 kohdassa (ks. analogisesti em. asia uudelleen käsittely M v. lääkevirasto, tuomion 63 kohta).
- 52 Kolmanneksi unionin yleisen tuomioistuimen virheet koskevat sellaista menettelyyn liittyvää käsitettä, joka ei kuulu yksinomaan henkilöstöä koskevan lainsäädännön alaan vaan jota sovelletaan siitä riippumatta, mitä alaa asia koskee (ks. analogisesti em. asia uudelleen käsittely M v. lääkevirasto, tuomion 64 kohta).
- 53 Neljänneksi ja viimeiseksi ”kohtuullisen ajan” käsitteellä ja tehokkaan oikeussuojan periaatteella, jotka unionin yleinen tuomioistuin on jättänyt huomioon ottamatta, on merkittävä sija unionin oikeusjärjestyksessä (ks. analogisesti em. asia uudelleen käsittely M v. lääkevirasto, tuomion 65 kohta). Erityisesti on todettava, että perusoikeuskirjan 47 artiklassa taatulla oikeudella tehokkaiisiin oikeussuojakeinoihin tuomioistuimessa on SEU 6 artiklan mukaan sama oikeudellinen arvo kuin perussopimusten määräyksillä.
- 54 Kaikkien näiden seikkojen tarkastelun perusteella on todettava, että 19.6.2012 annettu tuomio vahingoittaa unionin oikeuden johdonmukaisuutta siltä osin kuin unionin yleinen tuomioistuin muutoksenhakuasteena on tulkinnut ”kohtuullisen ajan” käsitettä siten, että asianomaisten toimihenkilöiden kanne on jätetty tutkimatta ilman, että olisi otettu huomioon käsiteltävään asiaan liittyviä erityisiä olosuhteita.
- 55 Näin ollen on vielä selvitettävä, mitä johtopäätöksiä todetusta unionin oikeuden johdonmukaisuuden vahingoittamisesta on tehtävä.
- 56 Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 62 b artiklan ensimmäisessä kohdassa määrätään, että jos unionin tuomioistuin toteaa, että unionin yleisen tuomioistuimen päätös vahingoittaa unionin oikeuden johdonmukaisuutta, se palauttaa asian unionin yleiseen tuomioistuimeen, joka on sidottu unionin tuomioistuimen ratkaisemiin oikeusseikkoihin. Asian palauttaessaan unionin tuomioistuin voi lisäksi todeta, mitä unionin yleisen tuomioistuimen päätöksen vaikutuksista on pidettävä riidan

asianosaisten kannalta lopullisina. Unionin tuomioistuin voi poikkeuksellisesti itse ratkaista asian lopullisesti, jos asian ratkaisu on, kun otetaan huomioon uudelleenkäsittelyn tulos, johdettavissa unionin yleisen tuomioistuimen määrittämästä tosiseikastosta, johon se on perustanut päätöksensä.

- 57 Tästä seuraa, että unionin tuomioistuin ei voi rajoittua vain toteamaan, että unionin oikeuden johdonmukaisuutta tai yhtenäisyyttä on vahingoitettu, tekemättä tästä toteamuksesta johtopäätöksiä kyseessä olevaan riitaan nähden. Käsiteltävässä asiassa on kumottava 19.6.2012 annettu tuomio edellä 54 kohdassa mainitusta syystä.
- 58 Koska unionin oikeuden johdonmukaisuuden vahingoittaminen johtuu käsiteltävässä asiassa ”kohtuullisen ajan” käsitteen virheellisestä tulkinnasta ja siitä, ettei oikeutta tehokkaihin oikeussuojakeinoihin koskevaa periaatetta ole otettu huomioon, lopullinen ratkaisu kysymykseen asianomaisten toimihenkilöiden kanteen tutkittavaksi ottamisesta ei ole johdettavissa siitä tosiseikastosta, jolle 19.6.2012 annettu tuomio perustuu, minkä vuoksi unionin tuomioistuin ei voi itse ratkaista asiaa lopullisesti Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 62 b artiklan ensimmäisen alakohdan kolmannen virkkeen mukaisesti.
- 59 Näin ollen asia on palautettava unionin yleiseen tuomioistuimeen eikä, kuten asianomaiset toimihenkilöt ovat esittäneet, virkamiestuomioistuimeen, sen arvioimiseksi kaikkien asiaan liittyvien olosuhteiden perusteella, onko aika, jossa viimeksi mainitut nostivat kanteensa virkamiestuomioistuimessa, kohtuullinen.

Oikeudenkäyntikulut

- 60 Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 195 artiklan 6 kohdassa määrätään, että jos uudelleen käsitelty unionin yleisen tuomioistuimen ratkaisu oli annettu SEUT 256 artiklan 2 kohdan nojalla, unionin tuomioistuin määrää oikeudenkäyntikuluista.
- 61 Oikeudenkäyntikulujen korvausvastuun jakautumisesta uudelleenkäsittelyn yhteydessä ei ole erityisiä määräyksiä, joten asiassa on syytä määrätä, että Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 23 artiklassa tarkoitetut osapuolet ja unionin yleisen tuomioistuimen käsittelemän asian asianomaiset, jotka ovat jättäneet unionin tuomioistuimelle oikeudenkäyntikirjelmää tai esittäneet kirjallisia huomautuksia uudelleenkäsittelyn kohteena olevista kysymyksistä, vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan tässä menettelyssä.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (neljäs jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

- 1) Unionin yleisen tuomioistuimen (muutoksenhakujaosto) asiassa T-234/11 P, Arango Jaramillo ym. vastaan EIP, 19.6.2012 antama tuomio vahingoittaa unionin oikeuden johdonmukaisuutta sen vuoksi, että kyseinen tuomioistuin on muutoksenhakutuomioistuimena tulkinnut ”kohtuullisen ajan” käsitettä sellaisen kumoamiskanteen nostamisen yhteydessä, jonka Euroopan investointipankin (EIP) toimihenkilöt olivat nostaneet EIP:n antamasta heille vastaisesta toimesta, siten, että se tarkoittaa kolmen kuukauden määräaikaa, jonka ylittäminen merkitsee automaattisesti sitä, että kanne myöhästyy ja että se näin ollen jätetään tutkimatta, ilman, että unionin tuomioistuinten olisi otettava huomioon käsiteltävään asiaan liittyvät olosuhteet.**
- 2) Mainittu unionin yleisen tuomioistuimen tuomio kumotaan.**
- 3) Asia palautetaan unionin yleiseen tuomioistuimeen.**

- 4) **Oscar Orlando Arango Jaramillo ja ne 34 muuta Euroopan investointipankin toimihenkilöä, joiden nimet luetellaan tämän tuomion alussa, sekä Euroopan investointipankki, Portugalin tasavalta ja Euroopan komissio vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan uudelleenkäsittelyä koskevassa menettelyssä.**

Allekirjoitukset